

Освітня філософія ліцею

Наталія ГРИЦЕНКО,

заступник директора з навчально-виховної роботи

Ліцей №293 I–III ступеня Деснянського району м. Києва – експериментальний навчальний заклад всеукраїнського рівня, член «Асоціації шкіл майбутнього», освітній заклад, колектив якого прагне створення інтелектуально-творчого середовища з метою забезпечення умов для всебічного розвитку підростаючої особистості, переймаючись важливим завданням – зростанням своїх учнів як зрілих, компетентних, відповідальних громадян України.

Упродовж 25 років Ліцей №293 I–III ступеня Деснянського району м. Києва торував шлях не лише початкового становлення, а й невпинного пошуку, експериментування, високих гуманістичних устремлінь. За цей час його колектив – педагоги, учні, батьківська громада, персонал під керівництвом директора, талановитого вчителя та вмілого організатора Лариси Костіної творив свою власну історію.

А починалося все так. 1990 року молодий креативний учитель Лариса Костіна, виборовши перемогу в конкурсі «Авторська школа», була призначена директором школи-новобудови. Саме тоді вона сформулювала для себе найголовніший принцип, який мав забезпечити поступальний розвиток навчального закладу: визначення стратегічної мети на основі перспективного бачення, що дає змогу окреслити поступальний рух навчального закладу. Він не постає завдяки правилам та інструкціям, а народжується на основі професіоналізму, мобільності, готовності до змін, творчого підходу до справи керівника та всього колективу.

У цьому контексті, зокрема, 1992 року розпочато роботу басейну, єдиного на той час у районі, а з 1998 – ліцей став єдиним навчальним закладом м. Києва, в якому навчають болгарської мови. Ставши на шлях конкурентоспроможності і розпочавши роботу над створенням власного іміджу, формуванням особистості успішного випускника, заклад пройшов у 2009 році реорганізацію середньої загальноосвітньої школи в ліцей.

Реорганізовуючи школу в ліцей, колектив ставив перед собою завдання:

- створити заклад нового типу з чітко визначеними пріоритетами та власною філософією;
- створити таку атмосферу, щоб дитина почувалася комфортно, була відкритою і мала змогу виявити свої таланти і здібності.

З огляду на це, педагогічний колектив ліцею №293 вважає, що засобами інноваційного розвитку загальноосвітнього закладу в Україні є моделювання школи майбутнього, головна мета якої – створення прогресивної освітньої системи з високим

рівнем якості освіти, яка б сприяла становленню компетентної особистості.

Смисл і філософія діяльності нової школи полягають в осягненні одного з найважливіших мистецтв – мистецтва жити. У мистецтві жити людина є і творцем, і предметом свого мистецтва; вона – і скульптор, і мармур, і лікар, і пацієнт. Педагогіка нової школи – це педагогіка плекання людини-творця, зодчого власного життя, суб'єкта соціальної творчості. Сучасна школа передусім має виконувати соціальне замовлення: навчити жити підростаючу особистість у суспільстві з ринковою економікою, вміти визначати стратегію власного життя, орієнтуватися в системі найрізноманітніших суперечливих і неоднозначних цінностей, розуміти своє кредо і стиль. Школа має бути місцем життєдіяльності дитини. Саме тому в 2010 року в ліцеї розпочато дослідно-експериментальну роботу за темою: «Створення та реалізація інноваційної моделі навчально-виховного об'єднання «дошкільний навчальний заклад – спеціалізована школа I–II ступенів – ліцей – коледж – вищий навчальний заклад» під науковим керівництвом кандидата педагогічних наук, начальника відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України С.В. Кириленко. З 2011 року в закладі реалізується науково-педагогічний проєкт «Інтелект України» (автор – доктор педагогічних наук, професор Харківського національного педагогічного університету ім. Г.Сковороди І.В. Гавриш), а в 2013 році педагоги долучилися до реалізації дослідно-експериментальної роботи регіонального рівня за темою: «Впровадження мультипрофільного навчання в старших класах загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва» (науковий керівник – кандидат хімічних наук, завідувач кафедри природничо-математичної освіти і технологій Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка Я.Ю. Якунін).

Педагогічний колектив поставив за мету створення нової моделі системи роботи навчального

закладу на основі інноваційних психолого-педагогічних технологій, стрижнем яких є психолого-педагогічне проектування соціального розвитку особистості учня та педагога.

Яким має бути випускник ліцею? На думку педагогічного колективу, сутнісними характеристиками особистості випускника є:

- уміння використовувати знання для розв'язання складних життєвих проблем;

- здатність генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення і нести за них відповідальність (соціальні компетенції);

- конкурентоздатність, уміння презентувати себе на ринку праці;

- володіння комунікативною культурою, вміння працювати в команді;

- уміння здобувати, аналізувати, перетворювати інформацію, використовувати її для індивідуального розвитку (інформаційна компетентність);

- уміння жити в полікультурному, полімовному просторі, співіснувати з людьми різних релігій, культур, мов;

- бережливо ставитися до власного здоров'я та здоров'я інших як найвищої цінності;

- прагнення піднятися до своєї вершини як у професійному, так і особистісному плані.

Розуміння педагогічним колективом структури навчального закладу, яка надасть можливість забезпечити найкращі умови для повноцінного, гармонійного розвитку дітей та учнівської молоді відображено у підрозділах ліцею: «Школа дошкolarика», «Школа слов'янських мов і культур», «Школа спортивного розвитку», «Мала мистецька академія», «Школа життєвого самовизначення», «Школа батьківства». Тож розкриємо їхній зміст.

«Школа дошкolarика»

Цей структурний підрозділ покликаний надати професійну підтримку й допомогу щодо входження в шкільне життя майбутнім першокласникам та їхнім батькам. Перебуваючи у «Школі дошкolarика», діти мають можливість безболісно адаптуватися до нової атмосфери шкільного життя: в них зменшується тривожність і занепокоєння, які домінують у перший місяць навчання, формується готовність до навчання.

Підготовка до школи передбачає не так навчання дитини спеціальних знань і формування вмінь, як загальний розвиток її розумових здібностей, пізнавальних інтересів, формування вміння спостерігати й узагальнювати явища і на основі цього робити власні висновки.

«Школа слов'янських мов і культур»

Рівень розвитку мовної освіти, в перудусім державної мови, завжди був і є визначальним у характеристиці соціального поступу суспільства загалом

і кожної особистості зокрема. За допомогою мови діти починають пізнавати навколишній світ, соціалізуватися, долучатися до національної та світової культури, щоб надалі, залишаючи навчальний заклад, продовжувати розвивати її як невід'ємну складову загальнолюдської культури. Як форма існування і вияву національної та особистісної самосвідомості, мова є засобом самопізнання, саморозвитку і самовираження людини, формування нового типу особистості й суспільних відносин у полікультурному світі.

Мета вивчення мов полягає у становленні духовно багаті особистості, яка володіє вміннями і навичками вільно, комунікативно доцільно користуватися виражальними засобами мови, її типами, стилями, жанрами, формами в усіх видах мовленнєвої діяльності, орієнтується в постійно зростаючому інформаційному потоці, вміє самостійно навчатися і самовдосконалюватися.

Освітні, розвивальні та виховні цілі цього структурного підрозділу реалізуються не лише на уроках, а й під час позакласних і позашкільних заходів. Ліцей – єдиний навчальний заклад м. Києва, в якому вивчають болгарську мову. Він є колективним членом Київського товариства болгарської культури «Родолубіє», Товариства дружби «Україна – Болгарія», віце-президентом якого є директор ліцею Костіна Лариса Юрїївна.

Щороку на базі закладу відзначаються Дні культури Болгарії в Україні, Дні слов'янської писемності і культури, свято приходу весни – «Баба Марта», День визволення Болгарії від османського іґа тощо. Вчителі болгарської мови ліцею мають можливість стажуватися в Болгарії.

«Школа спортивного розвитку»

Важливим завданням цього структурного підрозділу є створення умов для розвитку й зміцнення в учнів навичок здорового способу життя шляхом упровадження здоров'язбережувальних технологій, зміцнення фізичного, психічного,

соціального і духовного здоров'я, визнання пріоритету здорового способу життя як основного чинника збереження та зміцнення здоров'я, утвердження свідомого ставлення та громадянської відповідальності за власне здоров'я.

Для ефективного впровадження в педагогічну практику ідей цього структурного підрозділу в ліцеї організуються заходи, спрямовані на популяризацію здорового способу життя, культури здоров'я, оздоровчої діяльності навчального закладу із залученням батьківської громадськості, представників молодіжних і громадських організацій, навчальних спортивних закладів. З цією метою, крім уроків, широко використовуються різноманітні позаурочні форми: фізкультурно-оздоровчі заняття в режимі навчального дня, заняття в фізкультурних гуртках і спортивних секціях, групах загальної фізичної підготовки, групах лікувальної фізичної культури, а також уведення до варіативної частини навчального плану відповідних предметів, зокрема уроків плавання, хореографії тощо.

«Мала мистецька академія»

Мистецька освіта – це освітня підсистема, орієнтована на здобуття людиною знань, умінь, навичок з раннього віку, що зумовлено не лише ефективністю її раннього естетичного розвитку, а й особливостями набуття відповідних компетентностей, які формуються переважно в ранньому віці. Основним завданням початкової мистецької освіти є цілеспрямоване навчання дітей різних видів мистецтва, розвиток творчих здібностей, сприяння професійному самовизначенню дітей та молоді. Важлива суспільна функція початкової мистецької освіти – виховання засобами мистецтва громадянина України, формування гармонійної, естетично розвиненої особистості.

Цілісність художньо-естетичної освіти в інноваційному навчальному закладі реалізовується на основі таких структурних компонентів:

– базового освітньо-виховного компонента, що передбачає навчання, виховання й розвиток учнів під час вивчення предметів та курсів інваріантної частини освітньої галузі «Мистецтво – естетична культура» та варіативної частини (введення елективних предметів та курсів «Хореографія», «Українське декоративно-ужиткове мистецтво», «Дизайн» тощо);

– позаурочного компонента художньо-естетичного виховання, що забезпечує організацію занять у гуртках художньо-естетичного профілю, художньо-творчих колективах, клубах, організацію екскурсій до музеїв; відвідування театральних вистав, концертів, художніх майстерень;

– позашкільного освітньо-виховного компонента, що охоплює різні типи позашкільних навчальних закладів усіх форм власності – державних і громадських (спеціальні музична та художня школи, мистецькі заклади, студії, будинки й палаци дитячої та юнацької творчості тощо).

За таких умов мистецька освіта має цілісний, неперервний, наскрізний характер, охоплюючи всі роки навчання, різні види мистецтва, функціонуючи в системі гнучких взаємозв'язків між усіма предметами і курсами.

«Школа життєвого самовизначення»

Модернізація національної освіти в рамках інтеграції України у світовий освітній простір потребує забезпечення наступності між рівнями освіти, впровадження стандартів, які ґрунтуються на створенні умов для раннього виявлення творчих нахилів дитини, переорієнтації навчальних планів на збільшення частини практичного компонента, розроблення професійних стандартів і модульних програм навчання, орієнтованих на формування компетенцій за професіями. На цьому наголошується в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: «Модернізація змісту освіти передбачає: впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти, нових державних стандартів загальної середньої, професійно-технічної, вищої та післядипломної освіти на основі Національної рамки кваліфікацій та компетентісно орієнтованого підходу в освіті, необхідності підготовки фахівців для сталого розвитку з новим екологічним мисленням; узгодження освітньо-кваліфікаційних характеристик та навчальних програм із професійними кваліфікаційними вимогами».

Визначення конкретного змісту державних професійних стандартів – це справа майбутнього, але вже на сьогоdnішньому етапі освітніх реформ можна сказати, що рання профілізація учнів, порівняно з профільним навчанням у 10–11-х класах, є гарантом поетапного запровадження відповідних інновацій, можливістю більш повно збалансувати вимоги прогнозованих професійних стандартів зі змістом та якістю навчальних програм шляхом створення відповідних інтегрованих або спеціальних курсів. Рання профілізація учнів орієнтована саме на підвищення компетентісного рівня особистості.

«Школа батьківства»

У сучасних умовах особливої значущості в освітньому просторі набувають питання батьківства та підготовки молоді до батьківства, що зумовлено світовою економічною та демографічною кризою, погіршенням репродуктивного здоров'я населення взагалі та молоді зокрема, знеціненням родинних цінностей, зростанням неповних сімей, девіантного батьківства та материнства, жорсткого поводження з дітьми тощо. Якість батьківсько-дитячої взаємодії, усвідомлене виконання батьківських ролей молодим поколінням визначають стан розвитку суспільства, виховний потенціал інституту майбутньої сім'ї та психологічне здоров'я особистості.

Метою підготовки учнівської молоді до майбутнього батьківства є системне забезпечення формування відповідального ставлення до батьківства, засвоєння знань, розвиток поглядів та переконань щодо демократичного виховання й належного догляду за дітьми, специфіка взаємин «батьки – діти» в

контексті паралельного розвитку необхідних практичних умінь і навичок. Змістовими компонентами цього є формування в учнів ґрунтовних знань про розвиток організму дитини, її фізичні, психологічні, когнітивні, емоційні, соціальні потреби та роль батьків у їх задоволенні.

У рамках реалізації цього структурного підрозділу варта уваги система багатогранного досвіду щодо організації співпраці школи з батьками, яка сприяє підвищенню батьківської компетентності у питаннях виховання і навчання дитини, гармонізації сімейних та батьківсько-дитячих стосунків. Вона охоплює:

- проведення «круглих столів» батьків з учителями;
- зустрічі на шкільних проектах та святах;
- допомогу батьків щодо організації позашкільних заходів;
- партнерську взаємодію батьків та педагогічно-го персоналу;
- співпрацю з медичними, громадськими, молодіжними організаціями тощо.

Цінним у цьому досвіді є впровадження елективних курсів з етики, права в освітні програми, модулів та інших варіативних компонентів із курсу батьківства, його модифікації з урахуванням місцевих особливостей. Діяльність усіх цих підрозділів навчального закладу забезпечує компетентна команда фахівців – творчих особистостей, які віддані справі навчання та виховання інтелектуальної еліти нації. У ліцеї працює 42 педагогічних працівника, серед них: один кандидат хімічних наук, сім педагогів нагороджені знаком «Відмінник освіти України», один – заслужений учитель України, учителів вищої категорії – 30, вчителів, які мають педагогічне звання «старший учитель» – 14, «учитель-методист» – 9.

У рамках реалізації завдань, спрямованих на забезпечення прав громадян на якісну освіту, програмних завдань Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року педагогічний колектив співпрацює з Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, Інститутом проблем виховання НАПН України.

Формуючи позитивний імідж закладу, педагогічний колектив змінив підходи до організації навчально-виховного процесу. З метою підвищення науково-методичного та фахового рівнів учителів адміністрація організовує відвідування шкіл-партнерів, які працюють в інноваційному режимі, проводиться консультативна робота з бізнес-консультантами з розвитку освітнього менеджменту Швейцарського корпусу експертів Swisscontact Senior Experts Corps. Ліцей бере участь у семінарах різного рівня, всеукраїнських конференціях з проблем інноваційної та експериментальної діяльності навчальних закладів. Педагогічний колектив вийшов на вищий рівень рівноправних, доброзичливих відносин усіх учасників навчально-виховного процесу: батьків, учнів, учителів, адміністрації.

Результативність такої роботи адміністрації та педагогічного колективу ліцею вимірюється перемогами учнів у предметних олімпіадах, конкурсах, турнірах, успішних захистах науково-дослідницьких робіт Малої академії наук. Три роки поспіль ліцеїсти стають переможцями Всеукраїнського конкурсу «Обдаровані діти України» та одержують дипломи від президента Національної академії наук України Б.Патона.

Сьогодні ліцей серед освітніх закладів району вирізняється тим, що він є осередком творчого пошуку, активного розвитку й самовдосконалення. Педагогічний колектив ліцею №293 I–III ступеня Деснянського району м. Києва не зупиняється на досягнутому і ставить перед собою нові завдання щодо створення ще більш сприятливих умов для всебічного та гармонійного розвитку своїх учнів.

Анонсації

Наталія ГРИЦЕНКО

Освітня філософія ліцею

У статті розглянуто історію становлення, основні етапи розвитку Ліцею №293 I–III ступеня Деснянського району м. Києва. Висвітлено напрями експериментальної роботи навчального закладу над створенням нової моделі роботи освітнього закладу на основі інноваційних психолого-педагогічних технологій.

Ключові слова: експериментальний навчальний заклад, модель системи роботи навчального закладу, структурні підрозділи, імідж навчального закладу.

Наталія ГРИЦЕНКО

Образовательная философия лицея

В статье рассмотрена история становления, основные этапы развития Лицея №293 I–III степени Деснянского района г. Киева. Отражены направления экспериментальной работы учебного заведения над созданием новой модели работы образовательного заведения на основе инновационных психолого-педагогических технологий.

Ключевые слова: экспериментальное учебное заведение, модель системы работы учебного заведения, структурные подразделения, имидж учебного заведения.

Nataliya GRYTSENKO

Educational philosophy of lyceum

The article describes the history of the formation, the main stages of development of lyceum №293 of I–III degree Desnyanskiy district of Kiev. It reflects the direction of the experimental work of the institution in creation of a new strategy of the educational institution on the basis of innovative psychological and pedagogical technologies.

Keywords: experimental establishment, model system of the institution, the structure units, the image of the institution.